

Marginalizáció Pécsett és Szegeden az 1930-as években

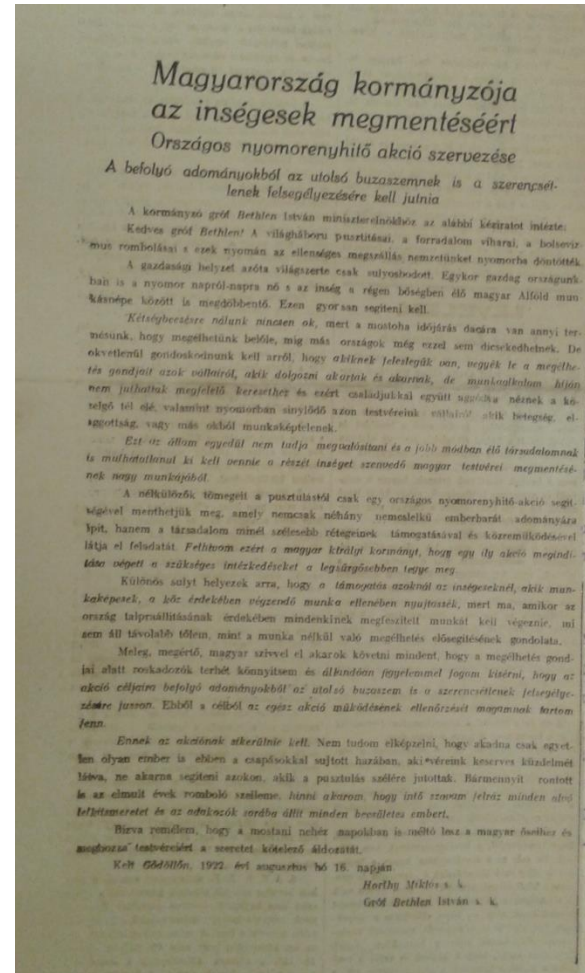
Belicza György

2021. 11. 04.

MRTT XIX., BCE

Országos Nyomorenyhítő Akció

- „A befolyó adományokból az utolsó buzaszemnek is a szerencsétlenek felsegélyezésére kell jutnia”
- Társadalmi adakozás fontossága
- Szeged: 50 millió K szükséges
(föld- és jövedelem-adóból, propaganda útján)

Az ínségakció megszervezése

- „A kerületi bizottság feladata területén lévő *lakosságtól* pénz, gabona, nem romlandó élelmiszerek és ruházati tárgyak *gyűjtése*, valamint a Horthy-akció javára rendezendő tánc*mulatságok*, hangversenyek, összejövetelek, társas vacsorák, népünnepélyek stb. *rendezése*.”

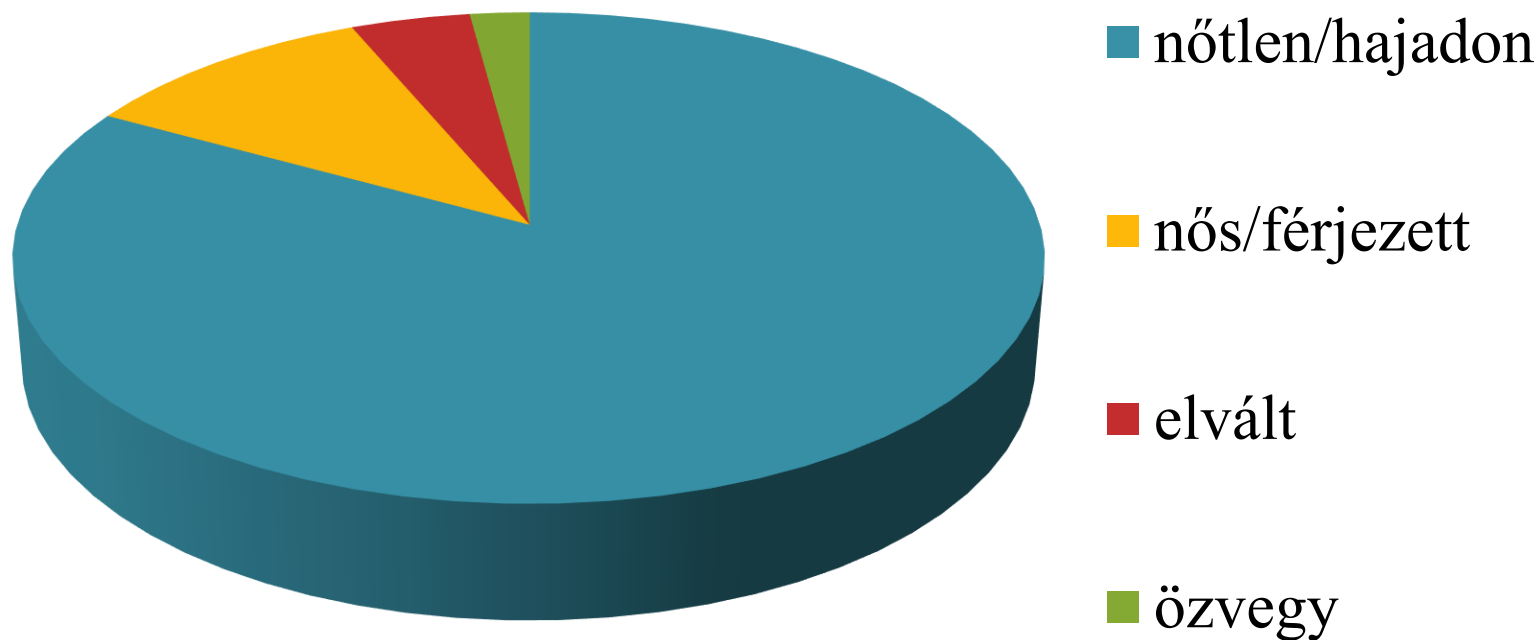
1922. November 24.

(MNL CSMlt IV. 1401. f. I. dob. Alsótanya)

Vizsgált forrástípus

- Kérvények és környezettanulmányok (126 és 96 személy)
- Szempontok: - **családszerkezet**
 - egészségügyi állapot
 - iskolai végzettség
 - **lakáskörülmények**
 - **szükségmunka**
 - jövedelmi viszonyok

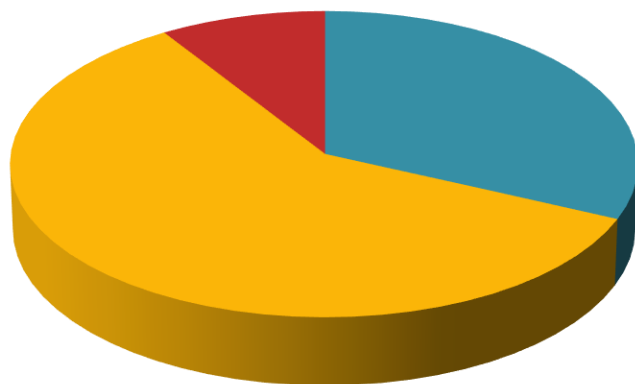
Szellemi ínségesek családi állapota

Forrás: IV. 1406 c, Pécs város Tanácsának iratai „A” 23/1937 Saját szerk.

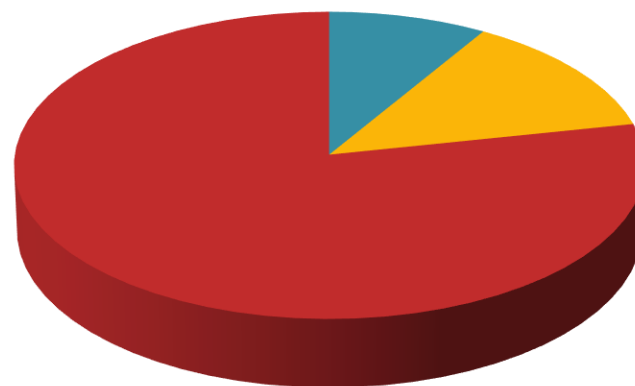
Bérelt lakások nagysága

Fizikai

- 1 szoba
- 1 szoba-konyha
- egyéb

Szellemi

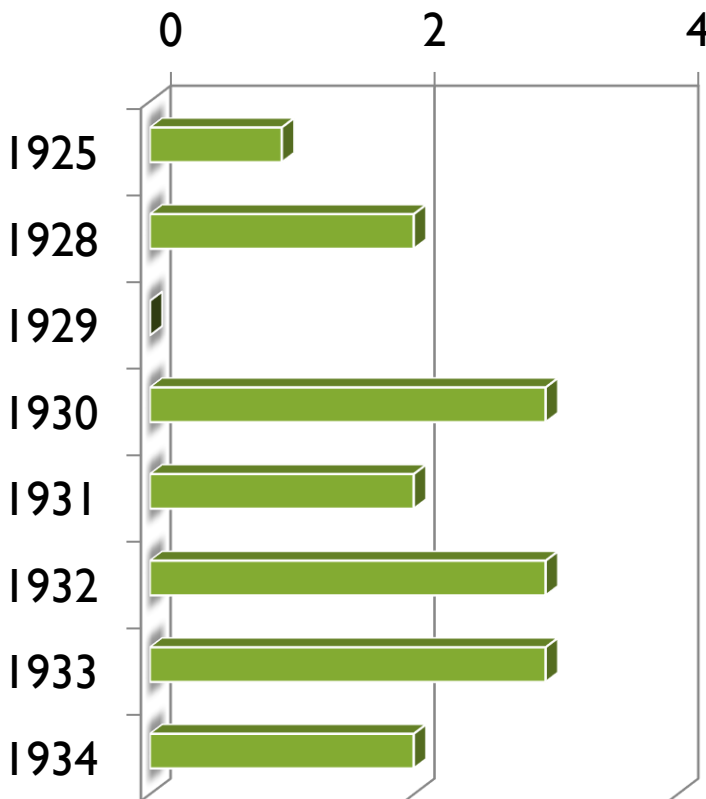

- 1 szoba
- 1 szoba-konyha
- egyéb

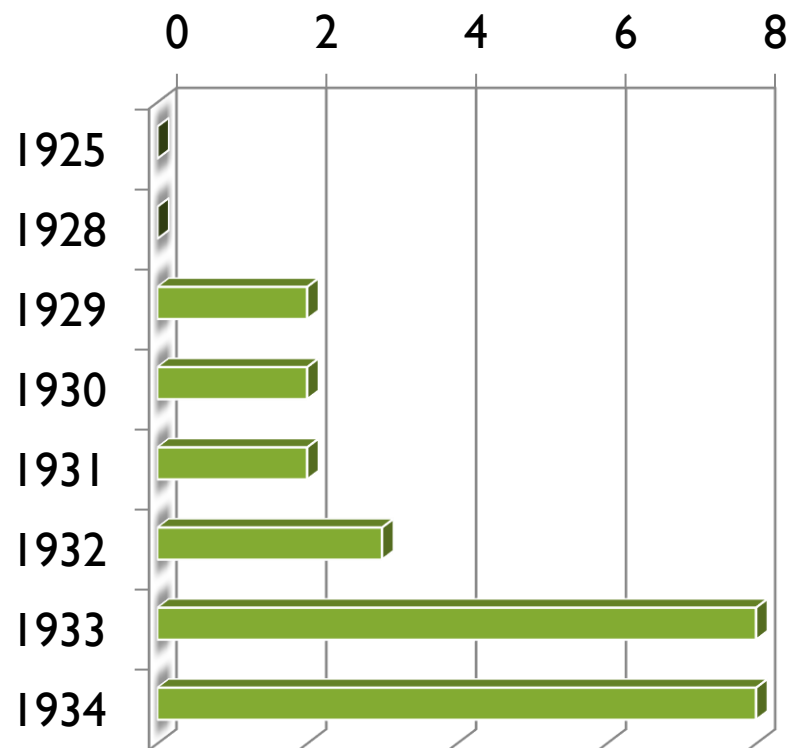
Forrás: IV. 1406 c, Pécs város Tanácsának iratai „A” 23/1937 és IV. 1409. d, Pécs város Árvaszékének iratai, Elhagyottá nem nyilvánított szegény gyermekek segélyezése , 1-3. dob. Saját szerk.

Munkahely elvesztésének ideje

Fizikai

Szellemi

Forrás: IV. 1406 c, Pécs város Tanácsának iratai „, A” 23/1937 és IV. 1409. d, Pécs város Árvaszékének iratai, Elhagyottá nem nyilvánított szegény gyermekek segélyezése , 1-3. dob. Saját szerk.

Fizikai ínségesek kérvényei

- „Így *hetedmagamat* [feleség, anyós, 3 gyerek] kelene tartani hogyha volna miből, elképzeli a Méltóságos fő Ispán úr e nehéz hejzetemet. Lagbértsetudok fizetni, várhatom a nagyhideg télben hogy az ucára tesznek, *nagyon nehéz az élet.*”

Győri Lukács

- „Sajnos a cselédsorban eltöltött 65 évi szakadatlan munkám után a *leggondosabb beosztás* mellett sem sikerült oly anyagi helyzetbe jutni, hogy *valamelyes tőkét megtakaríthattam volna* elaggott és öreg napjaimra.”

Jónás Etel

Szellemi ínségesek kérvényei

- „Azon igyekeztem, hogy magamnak bármilyen módon munkát találjak. Minden **igyekezetem hasztalan** volt. [...] Elvállalok bármit [...] mert dolgozni szeretnék, s mert a **tétlen otthon ülésnél** nincsen **borzalmasabb**.”

Ausch György

- **Minden lehetőzt elkövettem**, hogy képességemnek megfelelő állást kapjak, azonban az összes ügyvédi és kereskedelmi irodák el vannak látva munkaerővel, és ha valahol egy szerény kis állás felszabadul, **csakis** sajnos **protekcióval** lehet bejutni, melynek **hiányában** az **állásszerzési lehetőség** előttem egészen **minimális**.”

Mischl Anna

Környezettanulmányok

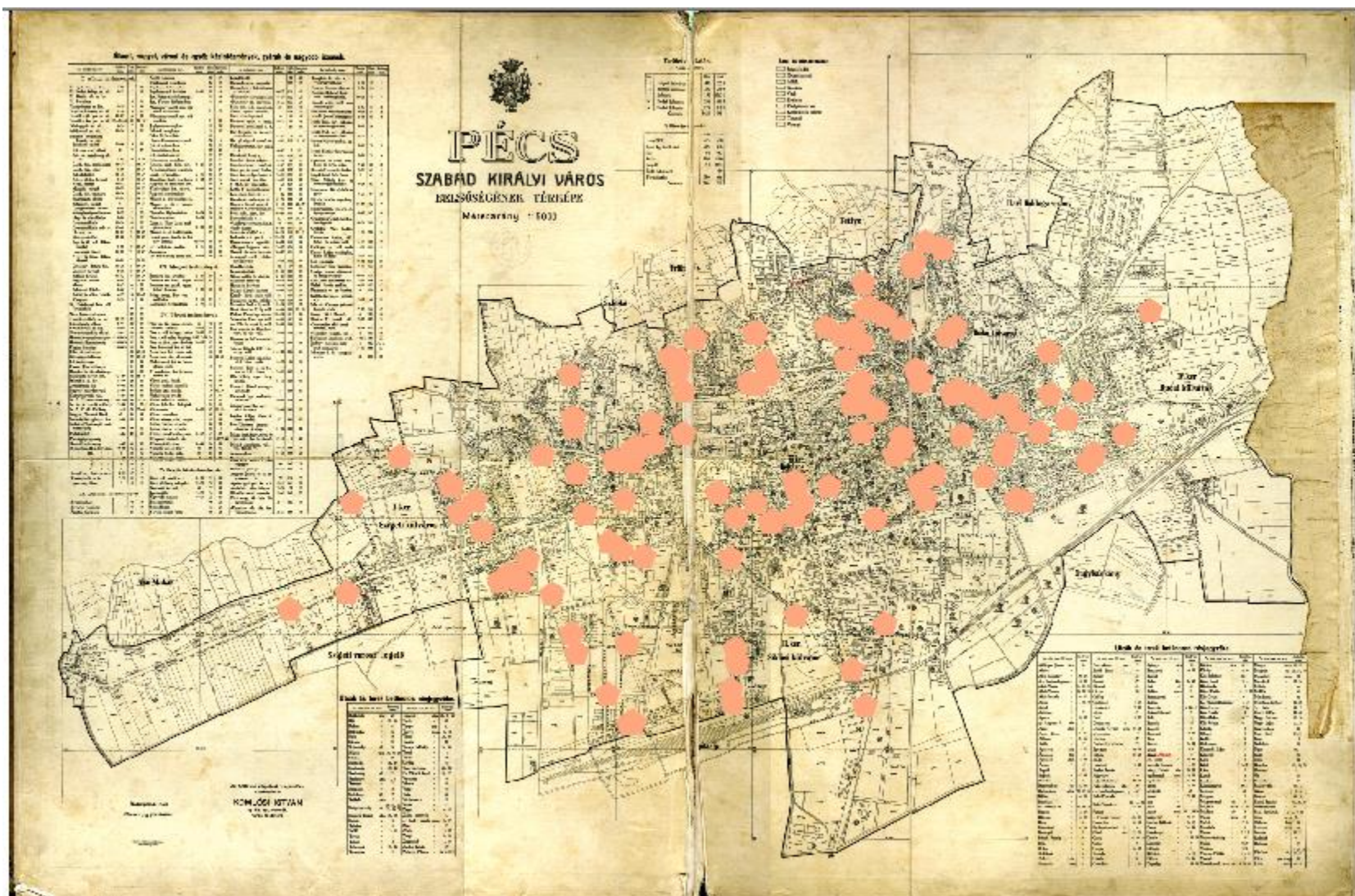
- „Jelenleg igen nehéz viszonyok között él. Férje havonta 40-50 P-t keres, amiből megélni, lakbért fizetni és mellette régi adósságaikat fizetni nem tudják.”

Csukás Zoltánné

- „Eddig felélték, ami készletük volt. [...] Most már, nincs mit főzzenek, nincs miből lakbért, tandíjat fizessenek.,,

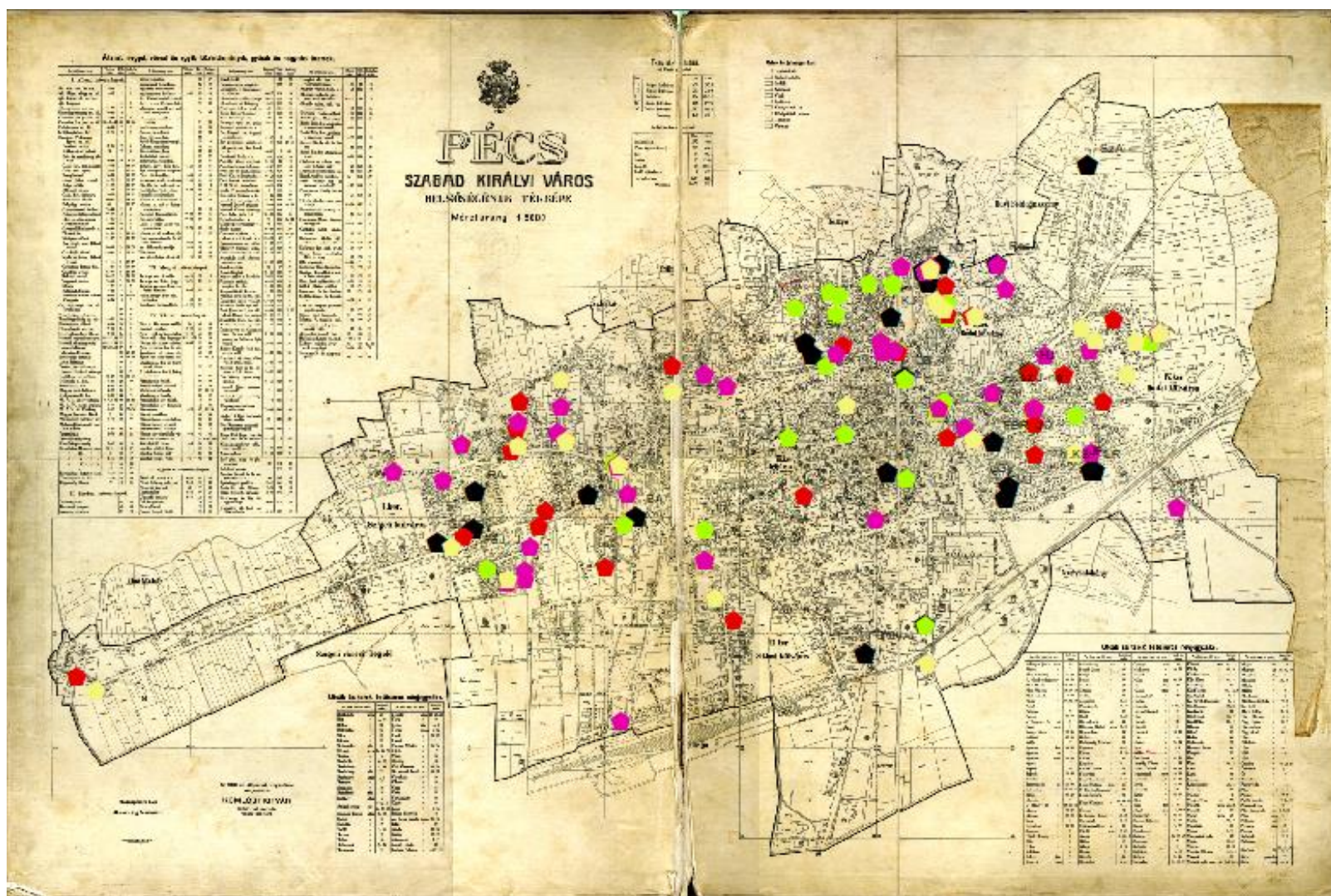
Falkenheim Gyuláné

Szellemi szükségmunkások 1933-1934

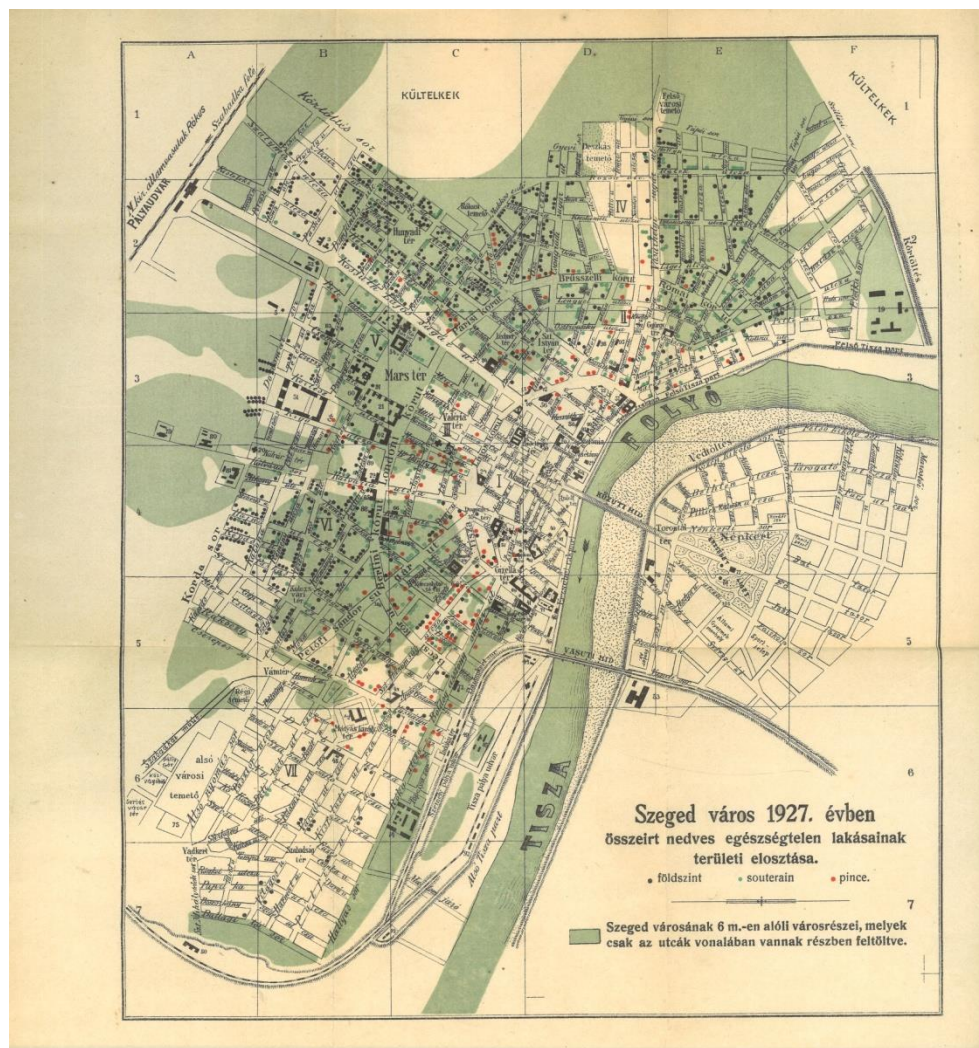
Forrás: IV. 1406 c, Pécs város Tanácsának iratai „A” 23/1937, Szerk. Apáti Norbert

Fizikai szükségmunkások 1933-1938

IV. 1409. d, Pécs város Árvaszékének iratai, Elhagyottá nem nyilvánított szegény gyermekek segélyezése , 1-3. dob. Szerk. Apáti Norbert

Szeged szükségmunkások 1934-1936

Forrás: Dr. Jung Sándor 1927: A nedves és egészségtelen lakások Szeged szab. kir. város belterületén, Szeged

Összegzés

- A „szegény réteg” a vizsgált korszakban szélesebbé válik
- A Horthy-kori segélyezési gyakorlat nem képes megállítani, pusztán mérsékelni a fenti tendenciát
- A perifériára kerülés tendenciái földrajzi értelemben véve is kirajzolhatók

Felhasznált források

- LEVÉLTÁRI FORRÁSOK
- **Magyar Nemzeti Levéltár Baranya Megyei Levéltárának anyaga (Pécs)**
- IV. 1402 Pécs város Törvényhatósági Bizottságának iratai, 1872-1950, Közgyűlési jegyzőkönyvek 1929-1934
- IV. 1406 c, Pécs város Tanácsának iratai 1872-1950, „A” (VII.) Jogügyi ügyosztály iratai 1902-1949, 23/1937
- IV. 1407. l, Pécs város polgármesterének iratai, Polgármesteri jelentések (1859) 1872-1950 1. doboz
- IV. 1409. d, Pécs város Árvaszékének iratai, Elhagyottá nem nyilvánított szegény gyermekek segélyezése 1902-1940, 1-3. doboz
- IV. 1422. f, Pécs Város Elsőfokú Közigazgatási Hatóságának iratai 1877-1950 (1957), Piaci árak 1912-1949, 1. doboz
- XIV. 19. Esztergár Lajos Pécs thj. Város polgármestere iratai 1895-1978, 5. doboz
- XV. 9. Pécs város térképeinek gyűjteménye 1780-1966, Pécs sz. kir. város Belsőségének 1926. évi térképe
- **Magyar Nemzeti Levéltár Csongrád Megyei Levéltárának anyaga (Szeged)**
- IV. 1401. f, Szeged Város Főispánjának iratai, A Horthy-féle Nyomorenyhítő Akció iratai 1922-1942 1-6. doboz
- IV. 1402/b. Szeged város Törvényhatósági Bizottságának iratai 1872-1944, Közgyűlési jegyzőkönyvek 62-64. kötet
- VIII. 806. Szeged város Szociális Otthon iratai 1930-1940 1934-1937
- SZAKIRODALOM ÉS FORRÁSMUNKÁK
- Esztergár Lajos 1933: Gyakorlati szociálpolitika, Pécs, Kultúra Ny.
- Kalotai László (szerk.) 1934: Pécs-Baranyai Ismertető, Dunántúl Rt. Ny.
- HÁMORI Péter 2017: Szegénysorosok a Kalocsai Érsekséghez benyújtott segélykérelmek tükrében (1920–1944). *Századok* 151. évf. 4. sz. 743-786.
- Dr. Jung Sándor 1927: A nedves és egészségtelen lakások Szeged szab. kir. város belterületén, Szeged

Köszönöm a figyelmet!